

**Index održivosti medija
(MSI)**

METODOLOGIJA MSI-JA

2016

METODOLOGIJA

MSI počinje sa pet širokih "ciljeva" za mjerenje jačine i održivosti medijskih sistema. Oni uključuju stepen zaštite slobode govora, profesionalno novinarstvo, pluralitet izvora vijesti, upravljanje poslovanjem i institucije koje pružaju podršku. Dalje, višestruki "indikator" definišu specifične uslove za postizanje pojedinačnih ciljeva. Ovih pet ciljeva i indikatora koji su za njih relevantni predstavljaju skalu na osnovu koje se može mjeriti medijski sistem neke zemlje, na osnovu široko prihvaćenih stavova o tome šta medije čini efikasnim i nezavisnim. Ovaj pristup omogućava sveobuhvatnu procjenu medijskog sektora, ili razumijevanje mnogih faktora koji određuju da li će taj sektor biti otvoren, profesionalan i ekonomski održiv.

Srž MSI-ja u svakoj zemlji čini grupa stručnjaka koji ispunjavaju upitnik, dakle dodijele ocjene i ponude pisane komentare, te zatim učestvuju u panel diskusiji o stanju medija. Lokalni moderator će voditi ovaj proces i diskusiju. Uloga IREX-a je da podrži taj proces i omogući kvalitetan nadzor. IREX će možda povremeno sprovesti ograničena istraživanja o medijskom okruženju i dodijeliti dodatne ocjene koje će imati jednaku težinu kao ocjene bilo kojeg od učesnika panel diskusije (npr., ukoliko 12 osoba učestvuje u panel diskusiji, ocjene koje dodijeli IREX će se tretirati kao ocjene 13. učesnika). Transparentnost samog procesa, kao i uključivanje lokalnih stručnjaka i moderatora zajedno doprinose uspjehu MSI-ja kao alata za istraživanje. Krajnji rezultat je iznijansirana, detaljna analiza stanja medija u svakoj od zemalja, kakvu mogu pružiti samo lokalni medijski stručnjaci i ljudi iz ove struke.

MSI je konstruisan tako da može uključiti i kvalitativne sudove, a istovremeno sadrži standardni sistem ocjenjivanja koji omogućava redovnu analizu medijskih sistema u različitim zemljama i tokom dužeg niza godina.

Dalje, MSI je formulisan tako da se može primijeniti u bilo kojoj zemlji na svijetu. Dovoljno je fleksibilan da može analizirati raznovrsne sisteme i njihove jedinstvene karakteristike. Naprimjer, mjerenja profesionalnosti i održivosti se mogu primijeniti na društvene medije, privatne ili javne medije, kao i na internet medije, audio i vizuelne medije ili štampu. MSI ne ističe pristrasnost javnih ili privatnih medija, već mjeri raznovrsnost medijskih izvora, te tipova vlasništva i upravljanja.

MSI proces nastoji procijeniti *trenutno* (tokom prethodne godine) stanje medija u Vašoj zemlji, a ne prijestupe iz daleke prošlosti ili buduće potencijale. MSI mjeri iste ciljeve i indikatore svake godine, te time omogućava poređenje napredovanja (ili nazadovanja) medijskog sektora. Dakle, MSI čini efikasan alat za promociju i ulaganje napora za doprinos razvoju medija.

CILJ 1: ZAKONSKE I DRUŠTVENE NORME ŠTITE I PROMOVIRAJU SLOBODU GOVORA I SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA OD JAVNOG ZNAČAJA**ZAKONSKE I DRUŠTVENE NORME ŠTITE I PROMOVIRAJU SLOBODU GOVORA I SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA OD JAVNOG ZNAČAJA**

- PRAVNE I DRUŠTVENE SLOBODE GOVORA POSTOJE I PROVODE SE
- LICENCIRANJE ILI REGISTRACIJA MEDIJA ŠTITI INTERES JAVNOSTI I TAJ PROCES JE NEPRISTRASAN, KONKURENTAN I APOLITIČAN
- IZLAZAK NA TRŽIŠTE I POREZNA STRUKTURA ZA MEDIJE SU FER I JEDNAKI KAO ZA DRUGE INDUSTRIJE
- ZLOČINI POČINJENI PROTIV MEDIJSKIH PROFESIONALACA, GRAĐANA NOVINARA I MEDIJA SE ODLUČNO PROCESUIRAJU, ALI OVAKVI ZLOČINI SU RIJETKI
- ZAKON ŠTITI UREDNIČKU NEZAVISNOST DRŽAVNIH I JAVNIH MEDIJA
- KLEVETA SPADA POD GRAĐANSKO PRAVO, DRŽAVNIM SLUŽBENICIMA SE OŠTRIJE SUDI, OŠTEĆENA STRANA MORA DOKAZATI NEISTINITOST NAVODA I ZLE NAMJERE
- INFORMACIJE OD JAVNOG ZNAČAJA SU DOSTUPNE, PRAVO NA PRISTUP INFORMACIJAMA SE JEDNAKO PRIMJENJUJE NA SVE MEDIJE, NOVINARE I GRAĐANE
- MEDIJIMA NISU ZAKONOM ZABRANJENI PRISTUP I KORIŠTENJE LOKALNIH I MEĐUNARODNIH VIJESTI I IZVORA
- SVAKO MOŽE SLOBODNO UĆI U NOVINARSKU PROFESIJU I VLADA NE NAMEĆE NIKAKVE LICENCE, OGRANIČENJA ILI POSEBNA PRAVA ZA NOVINARE

CILJ 2: NOVINARSTVO ISPUNJAVA PROFESIONALNE STANDARDE KVALITETE**NOVINARSTVO ISPUNJAVA PROFESIONALNE STANDARDE KVALITETE**

- IZVJEŠTAVANJE JE FER, OBJEKTIVNO I DOBRO POTKRIJEPLJENO IZVORIMA
- NOVINARI POŠTUJU PRIHVAĆENE ETIČKE STANDARDE
- NOVINARI I UREDNICI NE PRAKTIKUJU SAMOCENZURU
- NOVINARI POKRIVAJU KLJUČNA PITANJA I DOGAĐAJE
- PLATE NOVINARA I DRUGIH MEDIJSKIH PROFESIONALACA SU DOVOLJNO VELIKE DA NE POTIČU NA KORUPCIJU I NE TJERAJU KVALIFIKOVANE RADNIKE IZ MEDIJSKE PROFESIJE
- ZABAVNI PROGRAM NE BACA INFORMATIVNI PROGRAM I VIJESTI U DRUGI PLAN
- PROSTOR I OPREMA ZA PRIKUPLJANJE, PRODUKCIJU I DISTRIBUCIJU VIJESTI SU MODERNI I EFIKASNI
- KVALITETNO IZVJEŠTAVANJE O SPECIFIČNIM TEMAMA I PROGRAMI KOJI IH OBRAĐUJU POSTOJE (ISTRAŽIVAČKE, EKONOMSKE/POSLOVNE, LOKALNE, POLITIČKE)

CILJ 3: VIŠESTRUKI IZVORI VIJESTI GRAĐANIMA OSIGURAVAJU POUZDANE I OBJEKTIVNE VIJESTI

VIŠESTRUKI IZVORI VIJESTI GRAĐANIMA OSIGURAVAJU POUZDANE I OBJEKTIVNE VIJESTI

- PRISUTAN JE PLURALITET JAVNIH I PRIVATNIH IZVORA VIJESTI (NPR. ŠTAMPA, EMITERI, INTERNET, MOBITELI) I NUDE SE RAZLIČITA GLEDIŠTA
- ZAKON, EKONOMSKI I DRUGI USLOVI NE OGRANIČAVAJU GRAĐANIMA PRISITUP DOMAĆIM I MEĐUNARODNIM MEDIJIMA
- DRŽAVNI ILI JAVNI MEDIJI ODRAŽAVAJU STAVOVE POLITIČKOG SPEKTRA, NESTRANAČKI SU I SLUŽE JAVNOM INTERESU
- NEZAVISNE NOVINSKE AGENCIJE SAKUPLJAJU VIJESTI I DISTRIBUIRAJU IH MEDIJIMA
- PRIVATNI MEDIJI PROIZVODE VLASTITE VIJESTI
- TRANSPARENTNOST VLASNIŠTVA NAD MEDIJIMA DOZVOLJAVA KORISNICIMA DA PROCIJENE OBJEKTIVNOST VIJESTI; VLASNIŠTVO NAD MEDIJIMA NIJE KONCENTRISANO U NEKOLIKO KONGLOMERATA
- MEDIJI SE OSVRĆU NA I IZVJEŠTAVAJU O ŠIROKOM SPEKTU DRUŠTVENIH INTERESA, TE UKLJUČUJU I IZVORE INFORMACIJA NA JEZICIMA MANJINA
- MEDIJI PRUŽAJU VIJESTI I INFORMACIJE O LOKALNIM, DRŽAVNIM I MEĐUNARODNIM PITANJIMA

CILJ 4: MEDIJI SU DOBRO UREĐENA PREDUZEĆA KOJA DOZVOLJAVAJU UREDNIČKU NEZAVISNOST**MEDIJI SU DOBRO UREĐENA PREDUZEĆA KOJA DOZVOLJAVAJU UREDNIČKU NEZAVISNOST**

- MEDIJI DJELUJU KAO EFIKASNA I SAMOODRŽIVA PREDUZEĆA
- MEDIJI PRIMAJU SREDSTVA IZ MNOŠTVA IZVORA
- REKLAMNE AGENCIJE I SRODNE INDUSTRIJE PODRŽAVAJU REKLAMNO TRŽIŠTE
- POSTOTAK PRIHODA OD REKLAMA OD UKUPNOG PRIHODA JE U SKLADU SA PRIHVAĆENIM STANDARDIMA
- DRŽAVNE SUBVENCije I OGLAŠAVANJE SU JEDNAKO RASPOREĐENI, REGULISANI ZAKONOM I NE NARUŠAVAJU UREDNIČKU NEZAVISNOST ILI TRŽIŠT
- ISTRAŽIVANJE TRŽIŠTA SE KORISTI ZA FORMULISANJE STRATEŠKIH PLANOVA, POVEĆAVANJE DOBITI OD OGLAŠAVANJA I PRIBLIŽAVANJE PROIZVODA POTREBAMA I INTERESIMA PUBLIKE
- REJTNIZI EMITOVANJA, TIRAŽI I INTERNETSKIE STATISTIKE SU VJERODOSTOJNO I NEOVISNO PROIZVEDENE

Cilj 5: Institucije koje pružaju podršku djeluju u skladu sa profesionalnim interesima nezavisnih medija

INSTITUCIJE KOJE PRUŽAJU PODRŠKU DJELUJU U SKLADU SA PROFESIONALNIM INTERESIMA NEZAVISNIH MEDIJA

- UDRUŽENJA POSLODAVACA ZASTUPAJU INTERESE VLASNIKA I MENADŽERA MEDIJSKIH KUĆA I OMOGUĆAVAJU ČLANSTVO
- PROFESIONALNE ASOCIJACIJE RADE NA ZAŠTITI PRAVA NOVINARA I PROMOCIJI KVALITETE NOVINARSTVA
- NEVLADINE ORGANIZACIJE PODRŽAVAJU SLOBODI GOVORA I NEZAVISNOST MEDIJA
- POSTOJE KVALITETNI DODIPLOMSKIH STUDIJI IZ NOVINARSTVA KOJI OBEZBJEĐUJU PRAKSU
- OBUKE I INSTITUCIJE I PROGRAMI ZA OBUKU OMOGUĆAVAJU NOVINARIMA DA UNAPRIJEDE POSTOJEĆE I STEKNU NOVE VJEŠTINE
- IZVORI OPREME ZA MEDIJE I ŠTAMPARIJE SU APOLITIČNE, NISU MONOPOLIZIRANE, NITI SU POD OGRANIČENJIMA
- KANALI MEDIJSKE DISTRIBUCIJE (NPR. KIOSCI, TRANSMITERI, KABLOVSKA, INTERNET, MOBILNA TELEFONIJA) SU APOLITIČNI, NISU MONOPOLIZIRANI, NITI SU POD OGRANIČENJIMA
- INFRASTRUKTURA INFORMACIJSKIH I KOMUNIKACIJSKIH TEHNOLOGIJA ADEKVATNO ODGOVARA POTREBAMA MEDIJA I GRAĐANA

INDIKATOR BODOVANJE

0 = Ne, država nikako ne zadovoljava vrijednosti indikatora; vlada i društvene sile se aktivno protive njegovoj implementaciji.

1 = Država minimalno zadovoljava aspekte indikatora; sile se ne protive aktivno njegovoj implementaciji, ali poslovno okruženje ne podržava to, a vlada i sama profesija ne podržavaju promjene aktivno.

2 = Država počinje zadovoljavati mnoge aspekte indikatora, ali napredak je još uvijek u začetku, tako da je prerano donositi zaključke, ili to još uvijek zavisi o trenutnim političkim silama.

3 = Država zadovoljava većinu aspekata indikatora, a implementacija indikatora traje već nekoliko godina i/ili nije prekidana zbog promjena vlasti, što ukazuje na moguću održivost.

4 = Da, država zadovoljava aspekte indikatora, oni ostaju neditirnuti unatoč većem broju promjena u vladi, ekonomskim previranjima, promjenama javnog mišljenja i/ili različitih društvenih konvencija.

Ocjene moraju biti izražene kao cijeli ili decimalni brojevi (0, 0,5, 1,0, 1,5, 2,0, 2,5, 3,0, 3,5, ili 4,0).